

„The Word“ - Ukrainian Weekly

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

Рік II. Регенсбург, неділя 17 лютого 1946 Ч. 7. (14)

Конференція Об'єднаних Народів

ГРЕЦЬКЕ ПИТАННЯ

Лондон. Рада Безпеки кілька днів проводжувала розглядати справу Греції. Президент Світової Ради Безпеки австралієць Норман I. O. Макін запропонував погодитися на тому, що Рада вважає, що становище в Греції не загрожує світовому миру. На запитання, чи хтось з делегатів приготував резолюцію в цьому сенсі, польський делегат виступив з пропозицією, щоб Рада Безпеки заявила, що вона прийняла до відома заяву ССОР, Англії та Греції та перейшла до вирішення інших питань. Польську спротивився Бевін, жадаючи, щоб Рада Безпеки ясно ствердила, що британські війська в Греції не загрожують світовому миру. Тому це питання залишено на дальніший розгляд.

Советський представник Вишнівський виступив з відповідю на попередню промову Бевіна. Він відповів на обвинувачення Бевіна та заявила, що заявя Бевіна, що московська агітація є затриманою для світового миру, не годиться з його словами про приязнь між ССОР і Англією. На думку советської делегації загрозою для миру є твердження Бевіна, що советська пропаганда проти Греції та комуністична пропаганда загрожують світовому миру. «Коли ми почали ці слова», — сказав Вишнівський, — «ми відчутли холодний подув неподалік в минулому недовір'я між обома країнами». Тут Вишнівський вказав на такі самі і подібні до них обвинувачення, які свого часу робили Керзон і Чемберлен.

Вказуючи на відносини в Греції, Вишнівський далі підтримував своє твердження, що британські війська в Греції створили загрозливий стан та жадає їх виведення з Греції.

Знову з відповідю Вишнівському виступив Бевін, який покликався на слова Сталіна, який заявив про своє повне довір'я до британської політики в Греції. Англія мусить підтримувати Грецію, як свого союзника. Бевін заявив, що його уряд уповноважив його додати ясної відповіді. Обвинувачення Росії зачіпає честь Великої Британії та родин британських народів. Вишнівський цитував пресові звідомлення про Грецію, але не хотів відчитати того, що пишуть кореспонденти про те, що діється на Балканах. Свою промову закінчив Бевін запитанням: «Чи британський народ загрожує світовому миру? На це питання я жадаю відповідь».

Під час дебатів головний американський делегат Едварт Стеттініос заявив, що уряд США переконаний, що перебування британських військ у Греції не загрожує світовому миру. Він запропонував подувати на виснення делегатам Англії, ССОР та Греції за їхні віяснення та закінчити на цьому справу. Також делегат Франції, Китаю, Польщі і Австралії не вважають, щоб становища в Греції загрожували світовому миру. Іх підтримали також делегати Єгипту і Бразилії.

З уваги на те, що Англія домагалася формального твердження, що англійське військо в Греції не загрожує світовому миру, а советський делегат Вишнівський загрожував застосуванням вета, грецька справа не сходила з дискусії ще якийсь час, аж поки нарешті прийняли компромісну пропозицію американського делегата Едвара Стеттініоса. Прийнято до відома заяву делегатів всіх держав, що англійське військо у Греції не загрожує світовому миру. Дискусію над цією справою припинено без остаточної формальної резолюції.

ПРОБЛЕМА ІНДОНЕЗІЇ

Черговим питанням, що його має роз'язати Рада Безпеки, є висунене советською Україною обвинувачення Англії, що її війська в Індонезії загрожують світовому миру. З обвинуваченням Англії в цій справі виступив комісар за кордонних справ советської України Дмитро Мануїльський, який підкреслив, що дій британських військ в Індонезії загрожують світовому миру та світовій безпеці. Він твердить, що поведінка британських військ в Індонезії суперечить основним засадам хартиї Об'єднаних Народів про право самовизначення народів.

Президент Трумен плянує допомогу

Програма рятунку Європи

Вашингтон. Президент Трумен повідомив представників преси, що США готові обмежити свої харчові потреби на користь населення Європи, що перебуває в нужді. Президент заявляє, що всі країни світу включитися разом з США до боротьби проти голоду. Янегайна допомога ще в першій половині 1946 року буде перевезено до Європи 375.000 тон олії, 16 мільйонів центнерів м'яса, значна кількість збіжжя і молочних продуктів. В першу чергу будуть забезпечені звільнені країни

Європи, в другу чергу також колишні ворожі країни, щоб не допустити до поширення голоду.

Внутрішньо-американські заходи мають забезпечити за всяку ціну підвищення експорту. Президент Трумен проголосив дев'ять пунктів програми негайної допомоги: 1. Всією марнування харчових продуктів, в першу чергу хліба, не має бути допущене заходами уряду. 2. Надалі пшениця не буде використовуватися для виготовлення алкоголью. 3. З іншого збіжжя лише шоста частина буде використовувана для продукції алкоголью. 4. Продукція пива буде обмежена на 30 відс. 5. Пшениця надалі буде молотися на 80 відс., в той час як тепер молеться на 72 відс. Мука буде продаєватися лише для щоденних потреб цивільного населення. 6. Американське міністерство сільського господарства має контролювати млини і пекарні та збіжжеві магазини. 7. Харчові продукти мають перенещі в транспортні залізниці. 8. Американське міністерство сільського господарства має контролювати вивіз пшениці і муки, щоб перевести експорт до країн, що терплять найбільшу нужду. 9. Це в 1946 р. має бути збільшена продукція товіців, олії, м'яса, сиру, конденсованого молока та інших молочних продуктів. 10. Воєнне і морське міністерство США дадуть в розпорядження усієї потрібної корабельний транспорт для перевезу харчових продуктів до Європи. 11. Міністерство сільського господарства має винайти нові методи для консервування збіжжя, щоб уможливити використання багатьох збіжжевих культур, що досі вживалися як норма для худоби і птиці, — на прокарбування людей.

СПРАВА СИРІТ І ЛІБАНОНУ

До організації Об'єднаних Народів надійшла пропозиція сирійської і ліванської делегацій, в якій вони жадають, щоб справа виведення британських військ з Індонезії, а висунувши лише домагання, що Світова Рада Безпеки створила і вислава до Індонезії спеціальну комісію для ствердження тамошнього становища та відновлення миру. В своїх обвинуваченнях військо спирається на витяги з часописів, як і його попередник Вишнівський, що виступав у грецькій справі.

У відповідь Мануїльському Бевін сказав, що раз Мануїльський не жадає виведення британських військ з Індонезії, то він (Бевін) не знає, яку саме дату відповідь. Англійські війська, на підставі наказу Аліантської команди на Далекому Сході, прибули до Індонезії, щоб розгромити японців. Тут вони були застаковані тубельним фашистським елементом. Для встановлення порядку англійська армія була вимушена вжити зброя, що зрештою зробила б кожна інша армія. Створення спеціальної комісії Бевін не вважає конечним, бо індонезійську справу має пологодити Голяндія як суверенна сила.

Голяндський міністер закордонних справ др. фон Клеффенс висловив надію, що вже найближчими дніми безпосередні переговори між Голяндією і Індонезійськими націоналістами приведуть до розв'язання цієї проблеми. Під час дебатів над цією справою Мануїльський висунув три пункти: 1. Стверджено, що Англія вважає свої війська проти індонезійців; 2. Стверджено, що проти індонезійців вжито також японське військо та 3. представники Великої Британії й Голяндії не заперечили фактів, які подав Мануїльський. Дискусії в цій справі тривають.

ПІВДЕННА АФРИКА ПІДПІСАЛА СТАТУТ ОБ'ЄДННИХ НАРОДІВ

Капстадт. Як повідомляє «Ройтер», південно-африканський парламент одноголосно постановив підписати статут Організації Об'єднаних Народів.

В обороні еміграції

До нашої редакції потрапило число часопису «Новий Шлях» від 2 січня ц. р., що виходить у Вінізе. Він подає зі значним спізненням приемну вістку, під заголовком: «Розпорядок Айзенговера є в силі». Часопис сповіщає:

Вашингтон. «20 грудня делегація Українського Конгресового Комітету Америки відвідала урядових діячів у Вашингтоні та домагалася здергати наказ про масову висилку українських емігрантів з американської окупованої зони в Сойті.

Делегація запевнило, що розпорядження ген. Айзенговера від 8 вересня 1945 про заборону примусової висилки емігрантів до батьківщини далі зобов'язує, а всякі відступлення від

тієї заборони, американські чинники вже пропонують і винні службовці будуть притягнені до відповідальності».

В тій же числі згаданого часопису надрукованій текст резолюції в англійській мові, яку подав сенатор А. Венделберг з Мічигену та члена Конгресу Клер Бутлус із Конектикат до сенату Й Конгресу в справі оборони української еміграції. «Резолюція торкається тих емігрантів, які перебувають в районах під аліантською окупацією й не бажають повернутися додому, побоюючись переслідувань. Резолюція пропонує видати таким емігрантам паспорти бездерзких осіб, як я було по першій світовій війні, коли видавано таким людям т. зв. нансенівські паспорти».

Харчові обмеження в Англії

Лондон. Міністер прохарчування, говорячи в британській палаті громад про харчовий стан Великої Британії, сказав, що в зв'язку з недостачою пшениці в світі, в 1-ій пол. 1946 р. Велика Британія мусить зменшити спровалження збіжжя майже на 250.000 тон. Через це хліб буде, як не було піща війни, дешевіший. Велика Британія буде мати впровадити цього року менше, ніж вона припинила, сала, птиця та яєця. З 3 березня припід масла зменшиться на 225 з 195 грамів тижнево.

Лондон. Прем'єр Ейтл заявив цими днями в британській палаті громад, що харчові резерви Великої Британії становили в кінці 1945 р. 4.200.000 тон. В минулому році Велика Британія виславла 1.800.000 тон харчових продуктів за кордон, головним чином до Єгипту та Бразилії.

Лондон. Індійський міністер прохарчування заявив, що припід збіжжя для північного населення мусить зменшитися на третину, бо Індія відчуває цього року значну недостачу збіжжя.

Лондон. Велика Британія поставила перед США вирішення проблеми харчових продуктів у всьому світі. Приділ харчових продуктів в Великій Британії буде зменшений. Індійський міністер прохарчування заявив через радіо, що в цьому році загальний дефи-

цит пшениці у всьому світі становить п'ять мільйонів тон. Усієї світ мусить приступити до могутньої одночасової акції проти голоду. Цей заявив міністер, що 1 липня 1946 р. Велика Британія матиме запасів пшениці лише на шість тижнів.

НАРАДИ ПРО ХАРЧОВИЙ СТАН

Лондон. На запрошення Великої Британії в Лондоні відбулися наради делегацій Великої Британії, США, ССОР, Франції та Китаю в справі міжнародного харчового стану. На нарадах брав участь міністер закордонних справ Великої Британії Бевін.

ПАРАДА ПЕРЕМОГИ В ЛОНДОНІ

Лондон. В Лондоні 8 червня ц. р. відбудеться парада перемоги, в якій візьмуть участь представники усіх аліантських військових сил, їхні провідники та провідники руху співотрунів звільнених країн. Сподіваються, що на цю параду пребудуть також президент Трумен і генерал-голова Сталін. Парада відбудеться на спеціально удеокорданих вулицях Лондона, а біля королівського палацу її прийматиме пороль Юрій VI.

НУЖДА ГРОЗИТЬ ТРЬОМ КОНТИНЕНТАМ

Лондон. Голова УНРРА Герберт Леман вислав підсумкові Організації Об'єднаних Народів у Лондоні докладний звіт про критичний харчовий стан в Європі, Азії та Африці та зарада від конференції Об'єднаних Народів, щоб вони були ощадні у споживанні хліба. Щоб мати змогу успішно допомагати Європі, Америка буде змушена завести знову обмеження, що існували під час війни. Також державний секретар міністерства закордонних справ підкреслив, що Європа потребує додатково до червня ц. р. 17 мільйонів тон пшениці, ба навіть у Росії відчути недостача пшениці. З них 17 мільйонів тон можуть дати більшу частину США, Канада, Аргентина і Австралія. Тому слід знову рахуватися з можливістю впровадження рационалізації в США.

ДОПОМОГА З АВСТРАЛІЇ, КАНАДИ І АРГЕНТИНИ

Вашингтон. Заявник президента Трумена до всіх країн, щоб вони, в міру можливості, разом з США допомогли країнам, що перебувають у пужді, знайшли широкий відгомін. Австралія заявила, що вона зможе цього року експортувати від 50 до 60 мільйонів бушеїлів пшениці. Ця пшениця під головним чином до Індії, Малайї, півд. Африки і Нової Зеландії. Австралійські мініни дісталі наказ працювати на три зміни, щоб прискорити продукцію муки. Канадський міністер сільського господарства заявив в Отаві, що Канада виїде до Англії запас харчових продуктів, якщо на неї дозволять морський транспорт.

Аргентинський міністер закордонних справ заявив, що його уряд відчуває наради про обмеження аргентинських харчових продуктів на англійські товари. Так само данський прем'єр заявив, що Данія буде все робити, щоб підвищити свою продукцію та щоб таким чином допомогти Англії та іншим європейським країнам.

ТРУМЕН ЖАДАЕ ПІДТРИМАННЯ СВОЕЇ ПРОГРАМІ ПРОХАРЧУВАННЯ

Вашингтон. Президент Трумен заявив на пресовій конференції, що США зможе вийти до Європи протягом перших шести місяців 6 мільйонів тон пшениці. Це можна буде зробити лише в разі, якщо дев'ять пунктів програми будуть здійснені без обмежень.

На річному бенкеті клубу жіночої преси президент Трумен знову підкреслив своє пекоронання, що американський народ радо тисне записане свій пояс, щоб світ, що голодує, мав що їсти. Далі Трумен зарада підтримки своєї програми прохарчування та заявив, що коли США не допоможуть, голодуватиме п'ятнадцять мільйонів лів.

Е. М.

ОСІННІ РЯДКИ

I.

Осінні зорі, ніби іскри,
Роздмухує вологий вітер.
А місця жовті зуби вишкірив
І заховався за віті.
Дарма. Від мене не сковаєшся,
Мій лисий, ласий баламут!
Пора спочити, пора покаятись —
Вже зір твій мутен.
Бо це ж — не травень, не побачення.
Це — жовтень.
— Згас короткий день.
Зима по листі літ затрачених
Стопою білою пройде.

II.

А ти хотіла щастя й волі?
— Ні, відцурайся навік.
Вже я терпім цей трунок болю
Давно новати звік.
Отом навччись іти ковтати,
Ти, сестро пізних літ,
Бо що ж ще має я вписати
В осінній заповіт?
Та й на могилах зійде вбогих
Не пишний пурпур слов,
Лише — молитвою до Бога —
Весела зелень трав.

III.

Будуй чи не будуй — однаково:
Вітрами простір цей яриться.
Дні Праги, Києва чи Іракова
Все ті ж: сакви та патеріца.
Все дме та й дме. Всіма щілнами
Гуде крихка трохстінна хата.
Глухими ревами звірними
Нагая рівнина понята.
Це мить і хижі хвілі повені
Залютти і въїмуть утлі стини,
І знову дні підуть мандровані
У вітровий безкрай пустині.
І серце знов на попіл спалиться
І з попелу повстане сила.
Сновороди нобзарська палиця
Сналічені замінить крила.

3 НОВИХ ВИДАНЬ

Неподавно в Авгебурзі вийшла збірка «Українік плацдармі правди й геройзму» Л. Орличари. В ній уміщено публістичну статтю: «В обличчі завітрінного дня», «Виховані молоді», «Ціна землі», «Вічна молодість» та інші. Друга збірка «На суд історії», цього ж автора, вийшла в Нюрнберзі, в якій він показав, чи то Українські еміграції починаючи від Полтавського бою.

В Авгебурзі також вийшли чотири збірочки легенд, оповідань та переказів Олекси Степенка; кілька новель видав (фотографічним способом) Михайло Брик, показуючи в них фронтові будні.

Іван Манило, з нагоди з'їзду письменників і журналістів в Авгебурзі, видав на цикlostілі книжечку епіграм «Постріл з пера».

В. ЧАПЛЕНКО

ЛЮДЯНИЙ НАКАЗ

(3 подій 1917-18 року)

Невеличку, закинуту в глухім степу станцію № зажив один з повстанських загонів. Власне, зажив селище №, але не віддають в його руки й станцію.

Нова революційна влада вигідно відрізнялася від усіх попередніх влад своєю, сказати б, людяністю. Про це прямо сказано в наказі № 1. Інвіт до влади. Наказ той був надрукований на рудому обгоржному папері величим, як горобці, буквами і приліпленій на видному місці — на вхідних з перону дверях. В цьому пакеті якнайпринципіше наразувано всім, а також і воїкам загону, шанувати особисту недоторканість громадян, а за таке поширене, майже побутове для революційного часу явище, як роз粱ання, загрожувано розстрілом. Наказ зачіпувався словами: «Хай живе справедливість між людьми і вічна свобода!»

Отже наказ був складений дуже гарно...

Зимовий сонячний день грал білим іскрами засніженого степу, гляденькі рейки бліскавкали мінімі вівчу. На покрівлі та на карнизах станиціного будинку танув сніг і рясними разами крапель стікав з густих, як стряпи, та бліскучих крижаних бурульок.

Там же таки вистрибували та вицвірінкували золотими зграйками горобці.

Сонце, блакитне небо, горобці і мирна тиша навівши спокій та легкість на серце.

У почекальні, невеличкому заплюваному та залишенню приміщені, було тільки троє пасажирів, що їх засікліла чергова зміна влади на цій станції. Це були: кругловиді й повнощока, як яблуко, молодиця з дитиною, малень-

Питання театру на еміграції

Заслуги українського театру у розвитку української культури — загально відома річ і про це не приходиться витрачати зайвих слів. В часі найбільшого утису, український театр плекав «національні традиції», пригадував «хто ми і чи ми діти», був школою національної свідомості і національної гордості. З того часу пройшло вже десятки років... Український народ пережив величезну еволюцію! Дві світові війни, визвольні змагання, боротьба за державність, незважаючи на все нещадні і подітні катастрофи на шляху до здійснення нашої остаточнії мети — спричинили нечуваний розвиток усіх діянькою «усільно-національного життя».

Найбільш скептичний спостерігач, коли візьметься порівнювати дійсність наших останніх десятиліть XIX століття з сучасним моментом мусить визнати, що ми пішли стомільовим кроком вперед, якби безнадійними на перший погляд і не здавалось наше теперішнє політичне становище.

Розвиток українського театру за цей короткий відносно час також гідний подиву. З вузьких рамів етнографізму і з обмеженою формою ізмістом т. зв. побутового театру ми вийшли на широкий шлях прогресивного, модерного мистецтва. Зовсім об'єктивно можемо визнати, що теперішній театр стоїть на рівні з театраторами інших, багатших і часливіших від нас високо культурних народів. Історія все-світнього театру не знає багато таких геніальних режисерів, як нам Леся Курбас, такі актори як Бучма чи Крушельницький були б прикрасою кожної нації найкращої європейської драматичної сцени.

Дуже вибагливі й недовірчі до української культури наставники чужинці із захопленням висловлювалися про виставу Шекспірового «Гамлета» у Львівському Оперному Театрі в 1943 році. Оперній балетні вистави Українських театрів Києва, Львова й Харкова давали рівно ж доказ високої музичної культури українського народу та просто неймовірного в такому короткому часі, розвитку українського театрального мистецтва. З причин воєнних дій частини українського народу опинилася на еміграції. Найбільш скученна цілі еміграції знаходиться в західній Німеччині.

Сотки, тисяч наших інтелігентів, селян і робітників живуть у чужинських таборах, розкинені по всіх зонах Німеччини. Між емігрантами багато працівників мистецтва, зокрема професійних акторів. Серед важких обставин еміграційних буднів, питання рільного театру потребіть і конечність театральних вистав стали зразу дуже пекучими. Українська театральна вистава в еміграційному таборі, це декілька годин мистецької, культурної ансамблю, це забуття про особисте горе, це наближення до рідного краю, це інекція бальності і віри в себе і свій народ.

Тому на українському театрі в умовинах еміграції лежить велика відповідальність, куди більша ніж в краю. Репертуар, виконання,

і оформлення вистав в українських таборових і нетаборових театрах набирають в умовинах нашої еміграційної дійсності великого значення. Не забуваймо, що крім українського глядача, який з турою ждає українського слова зі сцени, на нас дивляться теж і чужинці, які в першій мірі на виставах нашого театру знають погляд на культуру нашого народу.

Чи здав український театр на еміграції іспит своєї зрілості? На жаль мусимо призначити, що основному наші театральні мистецтві не вправдали тих сподівань, які можна було мати, з уваги на високий рівень українського театрального мистецтва останніх двох десятиліть. З сумою треба признати, що наша сцена на еміграції чомусь-то, своїм репертуаром, якістю виконання, підходом до розвязки мистецьких проблем, відсокала на добрих п'ятдесят років назад в часі здавалось б давно вже мертвій малоросійській халтурі, гарум-задунайщині, закропленій ще псевдомодерністськими формами і змістом т. зв. ревівів. В загальному пливемо по морі театральної халтури і навіть ті театрики, які намагаються втіматися на сякому-такому рівні як, напр. тaborovий театр в Швайнфурті не виходять поза межі т. зв. побутового репертуару, з його перестарілими формами і заложеними засобами мистецької передачі.

Такої «Наталки Полтавки», яку виставив театр «Дума» з Карльсфельду посоромився б сам Гаркун-Задунайський. Сором, б'є в обличчя культурного глядача на виставах «ревівів» численних наших театрів. Прямо дивно стає глядачеві й соромом пашити обличчя, коли згадає недовгув, але яку ж бліскучу нашу театральну традицію. Ніби не було «Березолі», «Львівського Оперного Театру», чи націві в тодішніх важких і несприятливих обставинах «Заграві». Де поділяє з таким трудом і жертовністю здобута наша висока театральна культура?

Однаком ясним п'ятном на нашему театральному овці є «Ансамбль українських акторів» під мистецьким проводом В. Блавацького в Авгебурзі. За скромну назвою «Ансамбль акторів» кріється справжній, мистецький театр. В його репертуарі знаходимо таких авторів, як Леся Українка, Стефанік, Микола Куліш; між виконавцями передові й відомі прізвища драматичних артистів львівської сцени. Приїзд цього театру до якогубудь українського табору, це справжнє культурне свято для його мешканців.

На цей театр повинні рівнятися всі інші театральні ансамблі і від цього театру повинні звити почин оздоровлення театрального мистецтва.

Зачуваемо, що 27, 28 лютня ц. р. з ініціативи «Ансамблю українських акторів» під мистецьким проводом В. Блавацького в Авгебурзі відбудеться з'їзд театральних мистецтв, які перебувають на еміграції. Бажаємо цьому з'їздові найкращі успіхи на шляху

Юрій Балко

Запорожці за Дунаєм

Скруто стало запорожцям у рідному краї. «Утікаймо, братці, за Дунай, — кажуть. — Во як не втічено, нас усіх москалі в Дніпрі, мов цунєят, потоплять, або в Сибір зашлють...»

Тікали поодинці, як хто міг. Хто автомобілем, хто кочем, а хто й пішки. А за Дунаєм зібралися покупки та й заснували Січ в місті Авгебурзі. Стоять курені рядами, а на єх мур високий. На воротах варта: хлопці, як дуби, в перефарбованих одностроїх американських. Осавів часом до них вийде, подивиться оком своїм соколиним, та й гукне: «Пильний! Щоб мені й муха без перелустки не пролетіла!»

«На приказ, пане осавує!» — відгукнуться варти і знova пильнують.

Кошовий братник вибрал собі старого козака-зарлюга Черкеса. Мудра голова! Тільки гола зовсім, навіть оселеди катма. Видно, десь у бою зорог із коренем вирвав.

Живуть собі запорожці та й горя не знають. Тільки їм і діла, що дрова для кухні пильяти та на автах американських їздити.

Одна біда: завелись баби на Січі. Козаки їх уже і гнати не пробують, знають: марна праця. А потім, як то кажуть: від бабського коліна вадить, та до цього вадить.

Вибрали баби й собі отамана-козачку Шапичуху. Чорт — не баба, справжній козак у спідній! Сіромані промишляє десь горілку, п'є, гуляє, між собою б'ється та кошового й курінних лає. А кошовий з курінними думав: Цілій день, буває, в січозій канцелярії просить та все думають. Люльками накидати так, що й світу божого не видно. І таки надумали!

Якось гучномовець, що на плоці між куренями замість кітлів дідівських стояв, диким голосом заревів. Все, що було живе, на площі висипало. Той узутій, той тільки одного ботоба натягти встиг, а інші і зовсім босий. Сотня молотиків пригнала поперед себе свою сурма та й сурмити заставила.

Баб'я сотня теж тут як тут: Шапичуха із ножицями та здоровеною голкою в руках: щоб язика різати та рота зашивати тому, хто з нею спечатиметься.

Аж гульк: батько-кошовий. Іде поважно, голова проти сонця, як баня церковна, сяє, а за ним старшин-старшина! Як тих мурашок на стерні. Та кожен вперед лізе, щоб показати, що він важніший.

(Закінчення на 4-ій стор.)

оздоровлення театральних відносин на еміграції

Українське організоване громадянство з роздюстю привітає вої почини в цьому напрямі і підтримає їх всіма доступними йомом засобами.

В—ий.

В цей час вийшов на перон і «пан» у шубі і теж єврей ходить сюди та тури. Тільки він чомуусь час намагався бути подалі від вояків. Навіть у він кидалося, що він, розмічуючись з ними, свідомо заходив далі, ніж треба було, — або на самий край перону, або у холодок від стіни станційного будинку.

Вояки звернули на нового увагу.

— Дивись, яке пальто, — мовив довготелесий, коли «пан» ще раз пройшов повз них. — Должно міліонів з десять стб...

— А що зовсім за пан? — сказав малий, цвіркнувши небдало через губу. — Може, шпіон?.. Треба б подивитися документ...

— А й справді...

Але це зробити вої не сразу відважились: не знали, либій, як почати, як підступити до цього строгого, похмурого «пана».

Та от вої розрахували свій прохід так, щоб зустрітися з ним тоді, як він буде найдалі від станції, аж біля водогінної башти, і швидко пішли йому назустріч.

— Документ е? — суворо спітав довготелесий, дивлячись «пана» в очі. Той миттю спинився, по обличчю його пробігла тінь остраху, і, розстебнувши пальто, він хапливо став діставати документ.

Під відхиленим бортом пальта вояки побили м'яке золотисте лисаче хутро.

Нарешті пасажир подав третмільними руками папірців із штампом і печаткою. У тому папірці сказано, що його власник — учитель математики в №—ській гімназії.

— Гімназія — це така школа, — пояснив пасажир в той час, як вояк помалу, шептом вимовляючи слова, читав. — А я там учитель математики — навчав числини... Розумієте?

Проти сподівання і всупереч його суворому

Війшли на середину. Кошовий на всі чотири вітри поклонився, відкашлився, почухав те місце, де крізь оселене був, та й говорить почав: «Панове отамани, та ви, панове товариство! Радили ми оце, радили...»

Далі йому, як звичайно, писар січовий Голомозий говорить не дав. Затулив кошовому рота долонею та каже: «Панове отамани і товариство! Не вірте, що то він радив: то я. Живемо ми з вами, як у Бога за пазухою. Істи е, курити е, та й оковитої не бракує. Та чи ж на те Бог людину створив, що вона, пробачте, як свиня, тільки пила та Іла? Сказано в писаній: уччення світ, а неучення — тьма. Так доки ми у тій тьмі житимемо? Діди наші на Січі школу діяківську мали. А по-заяк ми в Європі живемо, то не школу, а Академію закласти мусимо!»

«Славно, славно!» — загукало товариство; і Академію заклали. Та не тільки Академію, — курсів різних також до дідка запушили.

Ще дужче загуло в Січі. Кошовий з отаманням радить та думає; писар Голомозий йому рота долонею затуляє, як той щось казати почне; сіромашня п'є, гуле та старшина лає; осавул варту муштує та до брами ставить або п'яних до холодної тагти посплає; молодики-пластуни по всій Січі собак ганяють та стіни знаками вимальовують; дітки в Академії «тму-мну» учать баська, сопти голову сушить — яку б це капоть козакам учнини та як іх крапче в гріх уводити; лікарі хворим животи розпорюють та кишки мотають... Одним словом — все колоного діла.

Коляди це ні єло, ні впало — посол від царя московського приїздить, та не сам, а замірканим. Збіглися козаки, поставали та й слухають. А він каже:

«Пресвітлій цар наш всі провини козакам зарує і до рідного краю повернутися закликав...»

— А оце твій цар бачив? — вискочив з гурту здоровенний козак і показав послові дудлю. Козаки зароготали. Велетень махнув рукою і весь гурт заспівав стару січову пісню:

«Зідеси йти ми не бажаем,
Одченіши, не спокушай!
Ми бої досі пам'ятаем,
Чо тікали за Дунай...»

Посол позеленів від злости. «Добром не хочете — силою заберемо!..»

Сіромашня засвистіла, затякала.

— А дзуски! — озвався й кошовий. — Нас скривили Трумен-султан не дозволить!

Американець, що досі мовчики стояв біля посла, спідав по своему, в чим річ. Січовий тлумач, що всі мови знат і за те був Ділком званій, почевоній і, боязько позираючи на писаря Голомозого, візває перекладати. Вислухавши Ділкова мову, американець подумав і промовив: «О-кей!» Потім посадив посла московського до свого авта і повіз геть.

Лютий, 1946.

виглядові голос його звучав покірливо, навіть запобігливо.

— Та то хто-й-зна, — мовив довготелесій, не попускаючи суверости в голосі... — Може, ви... ти шпійон, а тільки написано, що зчітель...

— Авжеж, — підтримав строгим голосом малій.

Учитель раптом став ще блідіший на виду. Він злікано закліпав повіками.

— Та що ви, товарині?! — голос йому зривався. — У документі ж ясно сказано...

Руки в нього трусились, як він застібав пальто...

— Шідемо в штаб, там розберуть, — вирішив раптом довготелесій.

— Чого ж у штаб?.. Мені треба іхати...

— Не розговарювати! — гукнув несподівано довготелесій і зняв на вінці своєго «обрізані» з плеча. — Сказано йти, так їди... Ну!

І він указав «обрізаном» через рейки в напрямі до селища.

У цю саме мить розжарені кубики селища та ширілі перкви раптом згасли, притемніли (зайшло сонце), і над степом повіяло тривогою.

Усі три рушили, переступаючи рейки, назустріч тій тривозі.

Ішли: затриманий попереду, а конвоїри за заду. Під ногами лущив льодок, калюжок, що стали пвидко зашурхати від вечірнього морозу. Перед ними лежала широка далечінь степу, поната сутінками й зимовим туманом, тривожно-мовчазна й холода.

Затриманий час від часу спотикався, зачіпався за якесь обліплене снігом байдилу, кукурудзиня чи щось інше. Але йшли мовччи.

Концерт „Сурми“

Популярний хор «Сурма» під орудою проф. Плещкевича користується доброю славою. Кількісно малочисленний (тільки 26 співаків), завдяки зіспівованості й умілій кермі досягає концентрації звуку, що дає змогу поборувати акустичні перешкоди, зумовлені поганими залами, в яких доводиться виступати хорові. «Сурма» дисонує добром голосовим матеріалом, спираючись на широких крилах — тембрах й басах, що підносять хор до рівня майстерності. Одностайні стакатто басів, легато тенорів, мурмуранду всього хору відповідних хористів досягає повного звучання, хоч кількість хористів і невелика. Лунного форте і спаду до піано хор досягає з війковою легкістю, хоч ритм алегро в деяких піснях був порушеній, подекуди бракувало однозначності партій.

Солісти «Сурми» (пп. Ворох і Мороз — тенори, Чорнобай — бас) володіють прекрасним голосовим матеріалом, хоч техніка співу не дорівнює голосовим даним. Бракує школи, вправ, вигладження, щоб голос в усіх тонах діяльнозону та в усіх голосівих брэнів однаково рівно. Ось слухаємо сольові співи п. Чорнобай. Голос його (бас) виняткової краси й сили, природно мало кого належить таким дарунком. Але... співак не вміє дихати, не стає повітря пінів для короткої музичної фрази, на вищих тонах не має маски. Слухач констатує, що мало природних даних, щоб виконання набуло ознак артизму, коли голос не зазнав обробки. Природний скарб, — надзвичайної густоти бас, без дотики співочої культури марнується на рівні аматорства. Слабшої сили та оригінальності тенор п. Вороха досягає визначенніого ефекту в сольо-співі, бо його голос немов би піліфузала школа. В нього гарно повновзвучно бренить голос у кожній тоні, а емоційний темперамент нарада співові зворушилий інжені («Сонце пізенько»). Це щодо голосового фонду «Сурми».

Хор виконав п'ять колядок і щедрівок Степенка («Добрий вечір тобі», «Що то за предіво», «Рождество Христове», «По всему світу»).

НАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ У РЕГЕНСБУРЗІ

13 лютого в Регенсбурзі відбулося відкриття філії Українського Народного Університету, заснованого Лігою українських політичних вязнів. Філію відкрив посадник Української Осели в Регенсбурзі, після чого виступили представники Управи оселі й декан філії, які ознайомили численних мешканців оселі, що зібралися з завданнями Українського Народного Університету, організованого за зразком випробувань Народних університетів Америки та західно-європейських країн. Український Народний Університет ставить своїм завданням ширити пляхом лекцій знання з різних галузей науки: суспільствознавства, історії, літератури й мови, а також природничих і математичних наук. УНУ також навчатиме чужеземних мов: англійської, французької й німецької.

Один раз тільки затриманий із жахом почув, як довготелесій сказав своєму товаришеві:

— Отуди в балку...
Оглянувшись злякано.

— Не оглядайся, мати твою!... — раптом брутально налаяв довготелесій. — Не знаєш, що не можна?

Перед ними була крута балка.

— Куди ж ми йдемо? — мало не крізь плач обізився знов пасажир.

— Село ж не там...
— Іди, тобі сказано! — grimnup довготелесій. I раптом наказав:

— Скідай пальто!...

Пасажир хапливо роздягнувся й віддав пальто в руки малому, що був близже.

Тоді високий віддав затриманому панірець і сказав, щоб він ішов назад до станиці. Та скоро той повернувся йти, як високий підкинув до плеча свою «брізану» і вистрілив йому в спину. Вистріл ляскнув у тумані, але звук упав поблизу, не вихлипнувся за балку. Устрійний обернувся на місці, лицем до вбивця і, поточившись, упав навзик, головою в кущі якогось чи терену, чи чогось іншого — мертвий. Стрінувся ще раз, упавши, і потім застив у мертвій нерухомості.

Довготелесій черкнув сірником і присвітив мерціві до затиненого ветером обличчя.

— Готовий, гад, — сказав. — Хто б його стріляв, якби не ото чортів наказ... Ато ж зразу піде жалітись...

— Ере, — пітлерівський малий. — Хай би собі тішав к чортовій матері...

— Відсеси ж пальто до Маруськи, а я піду назад...

І вони, вийшовши з балки, розійшлися: малій пішов до селища, а довготелесій назад до станиці.

ту», «Дзвони»), «Не плач Рахиля» Купчинського, псалом «Слава во вишніх Богу» Бортияnskого, «Через поле широке» Леонтовича, «Прометей» Степенка, «Закувала та сила зозула» Ніщинського та кілька народних і стрільницьких пісень.

Найкраще «Сурма» виконує маршові стрільницькі пісні, вони проходять у піднесеному тоні, з козацьким звяглатим та з силу нараженою виразу. Дикція «Сурми» у вимовленні надзвичайно виразна, що дуже похвальні, бо наша пісня впливає на слухача не тільки мелодією, а й змістом слів.

Колядки краще братя у виконанні мішаного хору, ніж чоловічого, проте «Сурма» їх виконує пілком пристойно.

«Сурма» вміє зручно імітувати дзвони в щедріці цієї ж пісні та спів птахів у «Діброві», це свідчить про техніку хору.

Жартівливо пісне про комара під опелески слухачів, що сповинали зало регенсбурзької оселі, «Сурма» закінчує вечірній концерт п. Дениш. Дениш концерт відбувається для шкільної молоді.

Не завадило б «Сурмі» придбати більшу кількість співаків, щоб виконання справилося зможутніше зваження, і складніші речі (для виконання «Прометея», «Закувала» тощо треба численнішого хору) виходили б повнозвучніше, бо мала кількість неспроможна надала сили й тенор, наприклад, форсують. Зокрема треба підсилити хор басом профундо та баритоном. Диригент проф. Плещкевич хором орудує добре й пісню трактує уважно.

Дм. Січч.

ПРАКТИЧНИЙ ФАХ

Одною з багатьох проблем, що виникають в зв'язку з можливістю еміграції до залежанських країн, (що також, як ми знаємо, є річ дуже проблематична) є те, що більшість цих країн ставить умову: імігрант не повинен обтяжувати державу, а то значить: мусити жити з власної праці. Для людей фізичної праці та технічної інтелігенції ця проблема не страшна. Зате вона унеможливлює еміграцію людям інтелектуальної праці, — професорам, вчителям тощо, які серед наївної інтелігенції становлять більшість. Враховуючи це, керівництво укр. табору в Авгсбурзі організувало ряд курсів, які уможливлюють тим, що бажають, за порівнянням короткий час набути практичний фах, який буде потрібний в кожній країні. Першими були створені курси шоферів. Багато таборян заже освоїло після курсів шоферів, зате вигідні фах.

7-го лютого ц. р. розпочали, свою працю електро- та радіотехнічні курси, орієнтовано розташовані на З місяці навчання. Як і всі інші починання в таборі, курси користуються усебічною підтримкою УНРРА. Вони готовуватимуть електромонтерів, фахівців монтажу радиовузлів та ремонту і монтажу радіоапаратури. Курси даватимуть не тільки практичне вміння, а і теоретичне знання, тому їх можна розглядати як підготовчі ступні для тих, хто пізніше зможе вписатися до технічного навчального закладу.

Викладачі електро- та радіокурсів — фахівці з багатолітнім досвідом. Тому самозрозумілим є, що вони зможуть дати курсантам повноважнісні знання. — Ко.

ХТО МОЖЕ ЗВАТИСЬ КАЦЕТНИКОМ?

Дуже часто в нашему еміграційному суспільному житті чуємо такі звороти, як: «табором керують кацетники», «імпрезу влаштували кацетники», «елеганті були кацетники», «відбулися збори кацетників» і т. д. Отже, постає питання, що означає це екзотичне слово «кацетник», хто ж є ці кацетники в нашій спільноті, про яких ми так часто чуємо й говоримо.

Слово **кацетник** — це живцем взяте нім. слово **Caetner**, скорочено від Концентраціонних лагерів, в невдалій трансформації на українську мову. В німецькій мові кацетлер означає кожного того, що сидить в концентраційному таборі, чи це був посаджений за політичну діяльність, чи за загальноКримінальну провину. Німецьке Gestapo не брало з цього приводу жодної різниці між численністю тисячами вязнів. Вони уподібнювало всіх, називаючи всіх злочинцями. Розуміється, що про привод, що йх мали політ'язні, за демократичними порядками, не можна було наїйтися думати. Навпаки, вони трактували політ'язнів (в концтаборах вони носяли червоні трикутники) значно гірше, ніж різних репресивів, злодіїв, сексуальних збоченців і т. п. Концтаборова політика полягала в тому, що т. зв. «таборова автомобіль» була заведіді в руках цих кримінальних типів. Т. зв. зеленовінківці були різними «альстестер»-ами та капані в таборах. Вони ж були другими по СС панами життя й смерті всіх вязнів, а передусім політ'язнів.

Ця різношерсна збираниця нацистівських концтаборів опинилася однак на приході алієнтських військ на волі. Абсолютна більшість кацетників звичайних кримінальних типів. Ця чистка з бігом часу стала проходити у всіх національних спільнотах, які опинилися на еміграції (напр. серби, поляки, літвівці і т. д.). Розуміється, що німці мали найбільш мороки в цьому, бо найбільш злочинних елементів рекрутувалось в канатах в першу чергу з їхніх спільноти шарів. Всі інші національні групи мали незначний відсоток кримінальності в порівнянні до політ'язнів. Якщо говорити про українців, то тут цей відсоток був мінімальний. Безперечно, що суспільна чистка й тут мала місце.

Ці селекції переводили звичайно організації політ'язнів кожної національної групи, серед українців — Ліга Українських Політичних В'язнів німецьких концентраційних таборів і таборів і тори. Редагуючи звіт звертатися в приступ до Комісії на зимовий семестр 1946 року. Петенти з околиць, де нема філій, можуть звертатися впрост до Комісії на адресу: Форт, і Б. Маріенштрассе 4.

Накладом Спілки «УКРАЇНСКИЕ МИСТЕЦТВО»

вийшов з друку
КОБЗАР (ВІБРАНІ, ПОЕЗІЇ)
Т. Шевченка

128 стор. Ціна 5 РМ
купити можна безпосередньо в редакції
«Слова».

Permit by authority of Military Government,
November 1945
Редактує Колегія. — Видає Спілка «Українське Мистецтво», кооперація з обм. порукою в Регенсбурзі. — Адреса Редакції і Адміністрації: Regensburg, Ganghoferstrasse 127.
Block X, Wohnung 217.

Satz und Druck: Mittelbayerische Zeitung,
Regensburg, Kumpfmüller Straße 11